

An bfuil CRAOB de
CONNRAÖ NA ZAEÖILZE
ID CEANNTAIR?

MUNA bfuil BA CEART DUIT IARRAÖT A
DÉANAM AN CRAOB A bhunú.

Seodtar zac eolas ó :

An ANO-RÚNAIÖE,

14, CEARNÖS ÞARNELL,

BAILE ÁEA CLIAÖ.

Cló-Éistlaöc FÓÖLA, Te., ÁE CLIAÖ.

An Zaeöeal

ASUS

An RÁDÍÓ

FO-ÖOISDE AN RÁDÍÓ,
CONNRAÖ NA ZAEÖILZE, 14, CEARNÖS ÞARNELL,
BAILE ÁEA CLIAÖ.

60.

LEABAIR

SUR FÍÚ IAD DO LÉIGEAMH.

DRUIDEAN CAORTAINN 1/6	Ḷaete Ḷréine I .. 2/6
EACTRA LOMHOCTÁIN .. 9d. II .. 2/-
BODAC AN COTA LAETHA 4d.	DEATA BOḶAIN RUAIḶ UÍ SÚILLEABÁIN .. 1/-
CAC FIONNTRÁḶA .. 1/6	CLÁN NA nḶAEḶEAL (Ceol): CÚIS CUIḶ. ḶAC CUIḶ ḶO.
CEITEARNAḶ UÍ DOMHAILL 1/-	AḶNÁIN CUILM DO ḶAILÉIS 1/-
ḶIOLLA NA TÁNA .. 6d.	AḶNÁIN CLAINN ḶAEḶEAL 2/-
COMRAC FIRDIAIḶ .. 9d.	MEALBḶOS NA MACAOMH 1/6
EACTRA FÍNN MÍC CUMAILL 2d.	

CONNRAḶ NA ḶAEḶILḶE

D'FOILLSIḶ NA LEABAIR SIN AGUS A
LÁN LEABAR NAḶ IAD.

Díolteóir OipriḶiúil :

MÁIRE NÍ RAḶALLAIḶ,
87, SRÁID UAC. NA DRISEOIGE,
ḶAILE ÁḶA CLIAḶ.

AN ḶAEḶEAL

AGUS

AN RÁDÍO

.1.

LEABRÁN DO ḶABAIR EOLAS DO ḶAEḶEALAIḶ AR AN FÉIRIM
IS AGUS NA UÓIB A BAINTE AS AN RÁDÍO, AGUS AR AN
ḶCEARUACAS IS RIACḶANAC CÚISE SIN.

RÉAMHÁD AG

TOMÁS MAC CIḶEARNÁIN, D.Ph.

STIÚRTOIR AN STÁISIÚN FOIRLEATA, ḶAILE ÁḶA CLIAḶ.

Foillseoirí :

FÓ-COISOE AN RÁDÍO,
CONNRAḶ NA ḶAEḶILḶE, 14, CEARNÓḶ ḶARNELL,
ḶAILE ÁḶA CLIAḶ.

1936.

COMRAÐ NA SAEÖILZE.

ÞÓ-ÞOISDE AN RÁÐÍÓ.

CAÐAOIRLEAC :

AINORIAS Ó MUIÑNEACÁIN.

CISTEOIR :

ÉAMONN DE BARRA.

RÚNAIÐE :

SÉAMUS MAC COMĜLINNE.

COISDE :

CEALLACÁN MAC CÁRCAIS, MÍCEÁL Ó FOĜLUÐA,
CORMAC MAC ÞIONNLAOÍÉ, LIAM Ó CEARÐAILL,
LEON Ó DUBĜAILL, DIARMUID Ó H-ALLMÁIN

RÉAMNÁÐ

ISÉ SEO AN ÓEAD TRÁCTAS AN CÚRSAIB CRAOLAÁIN
A FOILSIĜEAD IN ÉIRINN, AĜUS IS MAIÉ AN COMARÉA É
SUN I NĜAEÖILZ ATÁ SÉ AĜUS SO MBAINÉANN SÉ LEIS AN
SCLÁR SAEÖEALAC—DRÁMUÍÓÉT, AĜSIS, CEOL, AMRÁIN,
AĜUS CAITEAM AIMSIRE DO ÞÁISIB. NÍ CEART A
ÐEARNIAD SUN SÁÐ DO CLÁRAIB RÁDÍÓ A BEIÉ SO
TAITNEAMÁC. MURA MBÍO, NÍ CUIRPIÓ AN LUÉC ÉISTICE
AON TSUIM IONNTA. MAR SIN, NÁ BÍOIS RÓ-SPADÁNTA,
AMÁIL A'S SO MDA SÁÐ ÞÓ-SÉIS BRÓIN DO BEIÉ INS AN NÍO DO
SCRÍOÐTAÍ I NĜAEÖILZ. TÁIÐ LAÉÉANTA AN BRÓIN
IMÉITE. TOSNUĜMÍS AN BEIÉ AĜ SÁIRE AĜUS AĜ DÉANAMĜ
SUNN ÞÚINN ÞÉIN I NĜAEÖILZ. DO CUIRFINN ÞÁITTE ROIMĜ
CLÁIR ILIÐEACÉTA MAR ĜLÉAS DO ÐAINĜIÚ SREIM NA
TEANĜAN AN AĜSNE AN LUÉC ÉISTICE. ÐA ÉEART DON
SĜAEÖILZ TEACÉ CUN LÁN-ÞOINÐEACÉTA IN INNE AN RUDA A
SCRÍOÐTAÍ. ÐA MAIÉ AN NÍO É AN RÓ-SAOIÉINTEACÉ,
BÞÉIDIR, Ó ÉÁRLA SINN DO BEIÉ CLAONTA DON RÓ-SÍMPLÍÓÉT
SO DÍ SEO. DOB É AIÐM BA ÉEART A BEIÉ AĜAINN NÁ
AN CUIO SĜAEÖEALAC D'ÁR SCLÁRAIB DO BEIÉ NÍOS TAITN-
EAMÁI NÁ CUIO AN BÉARLA ÞÍÓB, AĜUS NÍL AON AMRAS
AĜAM NÁ SO SCABRÓÉAIÓ AN LEADRÁN SO CUIĜE SIN.

ĜLACAIM LEIS AN SCAOI SEO CUN A CUN IN IÚIL SO
DTAIRNICEÓAIÓ LUÉC RIARÉA AN ÉRAOLAÁIN ÐUAISEANNA
LE HAĜAIÓ COMÓRTAIS (A) DO BUN-DRÁMAÍ NÓ DO BUN-
CLÁIR ILIÐEACÉTA RÁDÍÓ I NĜAEÖILZ, AĜUS (B) DO BUN-
ÉAPADÓIREACÉ NÓ DO BUN-ĜLÉASNUIĜEACÉ AN CEOL
SĜAEÖEALAC, D'ÞONN SCRÍOÐAD BUN-AÐBAIR DON RÁDÍÓ
DO IMEANMNÚ. ÞÓĜRÓPAR LÁN-CUNNTAS AN NA COMÓRTAISIB
SEO INS NA ÞÁIPÉIMIB NUADACÉTA.

TOMÁS MAC TĜSEARNÁIN.

NA RANNA

	lét.
RÉAMRÁD	3
I. AN RÁDÍÓ AGUS AN JAEOEALACÁS ..	5
II. DRÁMUÍOCT DON RÁDÍÓ	10
III. SCRÍOBAD DRÁMAÍ DON RÁDÍÓ ..	19
IV. AIGMIS BEIRTE	21
V. UAIR I TÍR NA n-ÓG	23
VI. CLAISCEOL	26
VII. CEOLFOIRNE CÉILÍDE	28
VIII. SCORUÍOCT NÓ CÉILÍDE NÓ SIAMSA ..	30
IX. NA FEISEANNA AGUS AN RÁDÍÓ ..	32
X. COISOÍ CONNDAE	34
XI. BUILLÉ SCUIR	35
DRÁMAÍ A CRAOLAÓ	36
SEACGLÓRÇA	37

I.

AN RÁDÍÓ AGUS AN JAEOEALACÁS

Ní dóca sur fadó a meabú o'aoimne cao é mar cómaect atá as an rádíó ar saogal an lae moiu : ní hamám sur mór é a tioncúr ar smaointe agus ar Comaect an tuairmí daoime, mar sur mór é a feróm, RÁDÍÓ. leis, cun taitneam i safasannaib áiríte ceoil, agus litríocra, agus drámuíocra, agus i neitib nac iad do surdeam san pobal. As out i neart iseav beró an comaect agus an tioncúr san—is gearr so mberó oireav éipeacra ms an Rádíó agus atá ms na páipéiri nuadaocra agus ms an scimmeá i lácar na huair. Tá a fíos agaim-ne, Jaevil, a deacra atá sé an cao do cur ar tioncúr na bpáipéiri nuadaocra agus an Cimmeá, agus is deacra-de é ná fuil an cóir cógaró atá agaim ferómiúil so leor cun na trova a deanam le haon comctrom. Bí breis de tosac as an nfall agus as an allmurae oraimn. Ní hionann san agus a ráo sur ceart dúinn an trovo mí-comctrom san do séanav. Uféoir so scaitpimis modanna nua o'foglum ; so scuirpimis lenár neart ; agus so musclóimis mór mbuidm sprío nua cun leanamant do cur an cógaró. Tar don nío eile, caitpimíó an comgualli mór-comaectae san, an Rádíó, do tabairt cun an cónganta is mó is féoir leis do dáil oraimn. Ní féoir a ráo so bfuil na ceataite ceavna mar doic romainn san gléas so agus atá ms na gléis-eainnaib eile cógaró a luamair.

In amdeoin a bfuil ráóite agaim, nil don dearmav 'á deanam agaim ar na tuairmib atá as na Jaevlaib ar an Rádíó. Riam ón am a ceav-cuireav **Jearán na Stáisiún Foirleacra Baile Ára Cliac** ar bun nJaevla. táro na Jaevil as jearán agus as cásam nár léirigeav riam tríó an oireav de saogal agus de leirleacás cultúra an Jaevil agus ba ceart. Ba míic é 'á ráo as Connrad na Jaevilge agus as Jaevlaib eile ar fuav na tíre ná bíó i scláraib

an Stáisiún sin a dtéar lais-aiéris ar éilárait na Stáisiún eile ar fuair na heorpa : go mbíod an Gaedéal agus a dúteas agus a cultúr 'a séanao agus Stáisiún Baile Átha Cliat, agus náró fearr a bhí an scéal tar éis do stáisiúnaib Corcaige agus Átha Luam teacht i dtacúioct air.

Do bhíod an ceart agus na Gaedéalaib agus an Connrad na Gaedilge, dar ndóig. Ba beag a bhíod le pasáil ós na Stáisiúnaib Poirleáta san a cuirfead in iúil d'aoimne san tír seo, ná in aon tír eile, gur náisiún ar leit i Éire : náisiún go raib cultúr ná saoréad nā tréitioct ar leit agus baic leis. A dtéar ní hionann cás feasta d'óib. Tá malairt d'ingaoise leagta rómpa anois agus luét a riaréa agus a stiúrta ; agus mura mbíod cláir an Ráioí annso com Gaedéalac feasta agus is ceart, ar na Gaedéalaib féin a beiró cuio mór den loct agus den míleán. Tá a d'aimniú san aghainn ó luét stiúrta 2RN féin. Do geallad d'aimn i Mí an Mléitím seo gaib éarainn go nGaedéalópaí na cláir agus go bpaíad an Gaedéalacas an réim is dual d'ó ionnta an tuisce a beaó aóbar a d'éanta le pasáil. A dtéar tá ruo eile san scéal. Do míngéad d'aimn ruo is fíor .i. nac féidir le luét stiúrta an Stáisiún féin iomlán an aóbar cun a éraolá d'ullmú : nac féidir d'óib éraolá do d'éanam ar aóbar a dtéar do réir mar a beiró pasáil air. Ní féidir, mar sin, éraolá do d'éanam ar ruoib Gaedéalaca san na ruoái sin do beir le pasáil agus snas do beir óra, i síge nár náir d'Éirinn ná do Gaedéalaib iad do cur d'á éraolá don toman mór.

Cia an d'eam, nó cia hiaó na daoine go bfuiltear agus braic óra cun na hoibre sin? Na Gaedil féin, dar ndóig. Cia eile go mbeaó sé de ceart

Obair do Gaedéalaib. a tuisfead an scéal? Agus cad é an gléas atá agus na Gaedéalaib do cur an aóbar seo ar pasáil don Ráioí? Tá, na Craobaca de Connrad na Gaedilge agus na cumainn Gaedéalaca eile atá san tír. Ní féidir i d'éanam san easaréad cumainn do beir taob éiar d'í cun a tabairt cun críche, agus tá

an easaréad san agus an gConnrad agus an cumannaib eile d'á sazas. Maroir le Connrad na Gaedilge de, táro a Craobaca ann cun na hoibre do d'éanam, agus tá an Coiste Gnóta (nó pé fo-coiste a ceaptais ó am go ham do stiúrao na hoibre) ann cun an ceangal is dual a coimeádo roir luét d'éanta na hoibre sin, agus an riarádo is ceart agus is riactanac do d'éanam óra cun na hoibre sin do cur cun na críche is fearr agus is éifeactaí.

Ar Connrad na Gaedilge agus ar a Craobacaib atá braic fúrmór na hoibre, mar sin. Fúta a beiró d'éanam na hoibre, den cuio is mó. Óra agus

Luét d'éanta na hoibre. ar d'eamannaib d'á sazas atáro Gaedil agus braic do d'éanam na hoibre sin. Óra atá luét stiúrta 2RN agus braic do soláatar

an aóbar cun a d'éanta san trío an Ráioí. An loicpíro na Craobaca agus na cumainn sin óra súo go léir san méro sin? Muna loicpíro beiró tráct agus molaó ar a ngníom i bpaó tar éis a réim ; a dtéar má loicpíro beiró sé le casaó go táireamail leo faio a beiró tráct ar Gaedéal in Éirinn. Níor séan Connrad na Gaedilge ná a Craobaca ná cumainn eile a nuaigias riam pós do slánao an Gaedéalacais. Is dearb linn ná séanfaio, anois, a dtéar an oiread é.

A dtéar, cad is féidir d'aimn a d'éanam, nó cionnus a féaróamais cur cuige, a beir các linn. Sin iad na neite is mó a cuiream bac ar a lán daoine

Aidm an Leabráin Seo. a tabairt faoi aóbar oireamnac do cur ar pasáil don Ráioí. Samluigtear d'óib

gur ruo do-d'éanta don gnát-d'ime a leitéro. Ní cuigro gur aghainn d'óib féin, com maic le các, a leitéro do d'éanam. Tá a fíos sca go bfuil ceardamlaet ar leit nac foiláir a beir ar eolas agus d'ime sara d'ugad sé faoi gnó den tsazas so ; a dtéar, ba ceart do Gaedéalaib eolas do cur uirtí agus i cur cun feidme, com maic le haoinne eile. Siné mar a tuisgead an scéal don fo-coiste seo, agus is cun breac-leiriú a d'éanam ar an dá nío sin .i. na ruoái gur ceart do Gaedéalaib a léiriú trío an Ráioí, agus roinnt eolais ar an gceardamlaet a bameas lena léiriú, a cinnead ar an leabráin so do cur ar pasáil.

ANOIS, MAR FREAḂRA AR AN ḂCÉAD ḂEIST ISÉ IS FÉIDIR
AGUS IS CEART A LÉIRIÚ NÁ NA NEITE SIN A BÉARPAID LÉARGUS
UAḂA AR SAOḂAL NÁISIÚNTA NA TIRE—

NA NEITE IS AN SAOḂAL SAN AR LEIT NÁ FAḂTAR
CEART A LÉIRIÚ. LÉIRIÚ AIR AḂT IN ÉIRINN AMÁIN. SIMÉ
AN RUO ḂO BPUILTAR AḂ BRAITĒ AR NA
ḂAEḂEALAIḂ CUIḂE SAN ÉAS SO. AḂT, SARA ḂUḂAMÍS FAOI
SIN DO ḂÉANAM NÍ POLÁIR DÚINN NA NEITE A ḂABANN DO
ḂÉANAM BEATA D'AN NÁISIÚN, AGUS DO NÁISIÚN NA HÉIREANN
MAR AN ḂCÉADNA, DO MEABRÚ DÚINN FÉIN ; AGUS SIḂIAD
NA NEITE SIN : OIḂREACḂ NA N-DOISEANNA A ḂAIḂ ROMÁINN
AGUS TORAD SAOḂAIR AGUS INNTEACḂA NA NGLÚN DOIME ḂO
LÉIR A MAIR AGUS A SAOḂRUIḂ Ó TÁINḂ ANN DON NÁISIÚN—
A OTIOḂNACAL NÓ A SEANCAS, A STAIR, A ḂTEANGA, A LITRIÓḂT,
A MBUN-NÓSANNA, A MBRÓM AGUS A N-ÁCAIS, A NDOCAIS AGUS
A N-ÁIMEANNA. NA NEITE SIN, I ḂCOMAR A CÉILE, A ḂABANN
DO COM-ḂÉANAM NÁISIÚN, AGUS A CIMEANN DO AN ÁIT
AGUS AN RÉIM IS DOAL DO IMEASC CINEADACA NA SIḂIALTACḂA
AGUS NA BÉASCHUIÓḂA ; AGUS ISÉ IS CÚRAM DÚINN-NE,
ḂAEḂIL, NÁ LÉARGUS AGUS EOLAS AR NA NEITE AGUS AR NA
HAIRḂEANNA SAN DO ḂADAIRḂ D'AR MUINNḂIR FÉIN AGUS DO
MUINNḂIR AN DOḂAM MÓIR.

TÁ SOCAIR ANOIS AGAMN AN BÓḂAR ATÁ LE SIḂAL AGAMN
AGUS AN ḂNÓ ATÁ LE ḂÉANAM AGAMN .1. FÍR-LÉIRIÚ AR
TRÉITIÓḂT AN NÁISIÚM ḂAEḂEALAIḂ DO
ÁISEANNA DO ḂADAIRḂ UAMN AR AN RÁDÍÓ CÚN ḂO MBA
LÉIRIÚ NA MÓḂOE MEAS ÁR MUINNḂIRE FÉIN AR A
NEITE SIN. MBAMEANN LEO, AGUS CÚN ḂO MBA MÓḂOE MEAS
AN DOḂAM ORÁINN AGUS AR A BPUIL AGAMN,
DE BARR NA LÉIRITĒ SIN. NÍ POLÁIR SOCRÚ, ANOIS, AR AN SLIḂE
IS FEARR CÚN A ḂÉANTA SAN. IS IOMḂA SLIḂE AGUS IS IOMḂA
ÁIS ATÁ ANN CÚN A ḂÉANTA, AGUS NÍ MÓR FEIDOM DO BAINḂ
AS ḂAC SLIḂE AGUS AS ḂAC ÁIS DÍḂ SAN DO RÉIR MAR IS
ACPUINN DÚINN É—DO RÉIR MAR IS ACPUINN DO ḂAC CRAOḂ
DE CONNRAḂ NA ḂAEḂILḂE AGUS DO ḂAC DREAM EILE DE
ḂAEḂEALAIḂ É ; AGUS NÍL AN CRAOḂ NÁ AN DREAM DÍḂ
SAN NÁ ACPUINN DÍḂ SLIḂE AMÁIN, NÓ ÁIS AMÁIN, ACA SAN
DO CÚR CÚN FEIDOME ; AGUS TÁ CRAOḂACA ÁIRITĒ AGUS
DREAMANNA ÁIRITĒ ANN SUR ACPUINN DÍḂ FEIDOM DO CÚR LE
ḂAC CEANN ACA.

TÁ LÉIRIÚ ḂÉANTA, ANOIS, AGAMN AR AN MÓR-ḂADACḂ A
BAMEAS LEIS AN RÁDÍÓ AGUS AR AN MÓIR-FEIDOM IS FÉIDIR
AGUS IS CEART DO ḂAEḂEALAIḂ A BAINḂ AS.

AN ḂADACḂ. TÁ A FÍOS AGAMN A FAID Ó BAILE A ḂABANN
AN NÍḂ A CRAOLTAR TRÍḂO. TÁ A FÍOS
AGAMN, LEIS, AN IOMADAMLAḂḂ DOIME A CUIREANN SUM
ANN I LÁḂAIR NA HUAIḂE. TÁ A FÍOS AGAMN, COM MAITĒ, SUR
AḂ DUL IN IOMADAMLAḂḂ ATÁ LÍON NA NDOIME SIN IN AḂAIR
AN LAE ; AGUS DO RÉIR MAR A ḂLUAISḂID AN AIMSIR IS EAD
IS MÓ A BEID ITIR AGAMN LEIS AN SIOL A CÚR. NÍ POLÁIR
DÚINN CÚR CÚN ḂNÓḂA LAITREACḂ, DÁ BRÍḂ SIN, ÁR EAGAL
DREAM ÉIGIN EILE DO ḂEACḂ AGUS AN COḂAL DO CÚR SAN ITIR
ROMÁINN—COḂAL AN ḂALLḂACAIS A MÚḂPAḂ SIOL AN ḂAEḂEAL-
ACAIS NUAIR A RAḂAMÍS 'A CÚR AR BALL. RUO A FANPAḂ
I RÉIM ISEAD AN RÁDÍÓ. CAITĒRO NA STÁISIÚN SIN A LUAD-
MAIR ÉANA ELÁIR CÚN A ḂCRAOLTĒ OFAḂÁIL, PÉ ÁIT A BPAḂPAR
IAD. ḂÉANPAḂ NA ḂAILL AḂBAR DO SOLÁḂAR MA ḂCOMAIR,
MURA NDEIMRO NA ḂAEḂIL É. TÁ CUIREAD CÚN A ḂÉANTA
FAḂTA AḂ NA ḂAEḂEALAIḂ AGUS NÍ POLÁIR DÍḂ FREAḂAIRḂ.
AGUS MÁ DEIMRO SIAD AN OBAIR SEO, BÍḂD A FÍOS ACA NÁḂ
IN AISCE A BEID 'A ḂÉANAM. DÍḂOLPAR IAD AS ḂAC NÍḂ LEO
DÁ ḂCUIḂFEAR 'A CRAOLTAD ; AḂT TAḂD AMUIḂ DE SIN AR
FAḂ, FEACḂ AN TORAD A LEANPAḂ AN OBAIR.

ISÉ BRÍḂ ÁR SCÉIL NÁ ḂO ḂTEASTUIḂEANN UAMN ḂO
SINFEAD NA CRAOḂACA AGUS NA ḂAEḂIL I ḂCOITĒCIME A
SCIAḂÁIN UAḂA AMAC AGUS ḂO LEAḂNÓCAIḂOÍS
BRÍḂ ÁR SCÉIL. AR AN OBAIR ATÁ AR SIḂAL ACA. MOLAMRO
DÍḂ—DO ḂAC CRAOḂ AGUS DO ḂAC DREAM
AR LEIT ACA—“ CUMANN RÁDÍÓ ” A DUNÚ CÚN NA HOIBRE
SEO A RIARAḂ AGUS DO CÚR CÚN NA CRÍḂE IS FEARR. NÁ
MEASAD DOIME SIN DO BEIT AḂ MOLAḂ ḂO N-ÉIREOPÁI AS
AN OBAIR A BÍ 'A ḂÉANAM ḂO OTI SEO. I BPAḂ UAMN A
LEITĒRO. ISÉ IS CUSPÓIR DÚINN NÁ ḂO ḂḂABARPAI CÉIM EILE
AR AḂAIR, ANOIS, AGUS ḂO MBAINḂI FEIDOM AS ḂLÉAS NUA
COḂAIR DO CÚR AN CACA. ḂÉANPAM CÚR SIOS ANOIS AR
ROINNḂ ÁISEANNA AGUS ḂLÉISEANNA—AR ROINNḂ NEITE A
FEADPAI A CÚR DÁ LÉIRIÚ AR AN RÁDÍÓ AGUS AR AN
ḂCÉADAMLAḂḂ A BAMEAS LEO.

DRÁMUIÓCT DON RÁDÍÓ

Isé céad áis a mólramís ná an drámuíocht toise go bpaictar caoi san drámuíocht, ear don níó eile, bfeioir, cun léiriú do dhéanamh ar dócais agus ar míanta, ar bhóm agus ar ácais don éimí. Tá san píor, go speisialta, i n-ádh drámaí a baineas le saoghal na linne ina mbíod o'á léiriú ; agus sin iad na drámaí is fearr agus is oireáinnáí don Rádíó. Na drámaí is fearr den gné sin feibtar ionnta an pearsanrao agus iad 'á n-íomcár féin san tsliže a dhéanfao gnáth-daoine saoghalta é. Sažas scáctáim íseo gac don ceann aca ar cuio éigim den pobal : scáctáim ina bpeictar ar muinntir san tsliže ina bfuilto go pírinneac. Dar noóis, níor ceart don dráma a léiriú ná beao an pírinne sin ann—pírinne labarca, pírinne gníom, pírinne íomcáir, pírinne grinn agus spóirt, pírinne mian agus doócas, agus an pírinne i n-ádh gac airdo o'á bpaictar in ár gcineao. Da mór an buao go léir dúinn, gan don daob, na pírinní sin do léiriú, cun go mba móioe meas agaimn oráimn féin, agus cun go mba móioe meas gac doinne eile oráimn.

Ní misoe a meabrú, áh, gur íomda dráma atá ann a beao go sár-maio ar árdán amharclainne agus ná beao éipeact dá luižeao leis ar an Rádíó.

An Rádíó agus Is léir, mar sin, nac ionann na An Amharclann. hairdeana is riactanao do dhéag-dráma don Rádíó agus do dhéag-dráma don Amharclann. Fúimóir na ndrámáí a scriobao san gaeóilg go o'ái seo is le hašarao na h-amharclainne a céao-scriobao iad. Oá bríš sin, is beag ceann aca a féaoarai a cur o'á léiriú ar an Rádíó san rioct ina bfuil sé. Ina dhíar san, tá roinnt beag aca ann gur beag acarrú is gao a dhéanamh orca. Is leor iad cun tosaó a cur leis an scéal ; agus o'ponn an bearna a líonao, cun go mbeao pašáil agaimn ar doctáim bun-drámáí oireáinnáca i n-gaeóilg, níor misoe drámáí o'áistriú ó ceangcaóib eile. Tá daoine ins gac Craoó den Connrao agus ar fuao na tíre, i gcoicéimne, a féaoarao tabairt paoi an

obaír sin lom láicreac. Ní beao san méio sin, dar noóis, acé líonao bearnan, go o'ái go mbeao pašáil agaimn ar bun-drámáí oireáinnáca o'ár gcuio féin. Beo tráct agaimn ar a scriobao agus ar a solácar súo ar ball.

Acé cao é an sažas dráma is oireáinnáí do léirithe seo an Rádíó ? Ar an gcaeo dúl síos is fearr iad do beio gaearrao—níor ceart go doctáim do

Na Drámáí is Oireáinnáí. léiriú. Ní poláir, leis gníomarcaeo agus ghuaiseact do beio ann ; acé ná bíod an gníomarcaeo ná an ghuaiseact san ag braio ar an ruo a cípeao an tsúil : bíois san camnt agus ins ná ruoab eile a cloisfi don éluais. San tríomú áit, níorb poláir scéal agus tionnscham an dráma a beio bunuite ar neioib go mbeao tuigsint ag pobal na gaeóilge in éirinn ionnta—iad a beio bunuite ar neioib a geobcaí i saoghal ar muinntire féin san tír seo. Mar duobramáir ceana, drámáí a baineann le saoghal an lae moiu is iad is fearr agus is oireáinnáí—drámáí a baineann le saoghal an lae moiu in éirinn, go speisialta. Ní hionmóla an ruo dráma scaireamail ón sean-amsir do došao mar ní feioir a leicero sin do léiriú gan éioe agus feisteas, a bampao le linn-ré an dráma féin, cun an saoghal an-aieio sin do cur in iúil don luct éisteacta. San ceatríú áit, níor ceart go mbeao don camnt ná gníom ná ceagmas o'á luao ná o'á aieiris san dráma gur náir do cíneao gaeóeal iad. San cúigú áit, níor ceart breis pearsan do beio san dráma : doo fearr gan dráma do došao ina mbeao ear ceatrar nó cúigear pearsan. Má bíonn tairis sin ann, beio sé deacair don luct éisteacta cumntas do coimeao ar mteactaib na bpearsan éagsamail, ná roir-dealú do dhéanamh eatorra, ná fios do beio go crum aca cia aca pearsa go mbero so nó súo o'á ráo aige. Agus ar veireao éiar, doo ionmóla an níó é dráma do došao ina bpeaoarai feioim a baint as seaošlóra .i. fuaimenna agus glóra eile a cloisfi san gnáth-saoghal seacas camnt na n-aisteoirí féin : an stoirm ag séioeao, an báisteao ag tuicim, doirneao, amastrao gaoar, traenaóca agus ghuaiseaim agus íomíao neioe o'á sažas. Dhéanpam cur síos ar a n-úsáio súo in áit leis féin.

TAR ÉIS D'ÁON CRAOIB NÓ DREAM A CÍNEADÓ AR DRÁMAÍ D'ULLMÚ CUN A LÉIRIÚ AR AN RÁDÍÓ ISÉ CEADÓ GNÓ BA CEART DÓIB A DÉANAMÍ NÁ STIÚRTOIR A CEAPADÓ

An Stiúrtóir. A BEADÓ FREAGARTACÓ DO RIARADÓ AN TSAOCTAIR. Duine de muinntir na Craoibhe féin go mbeadó an Saeóilg ar feabhas aige ab fearr cun na hoibre seo, dá mbféoir é. Má tá duine den tsasgas san ann a bfuil a beas nó a mór d'eolas aige ar léiriú drámaí agus ar ceardamhlact an Rádíó do léiriú drámaí is amhlaid is fearr fós é, a dté níl san riactanac ar fáil. Tar don níos eile bíod sé abalta ar a smact agus a toil do cur i bfeidm ar d'aoimib eile san don oic a cur ar doinne. Togtar duine go mbeid meas as gac doinne den Craoib air : duine go ndéanfí ruid ar a comairle, mar is mór an freagrtact a beid air, agus ní éireodáid leis a cúram do cur cun na críche is fearr san consnam agus deas-toil na n-aisteoirí go mbeid braic aige ortá.

Isé céad-cúram, annsan, a beid ar an Stiúrtóir ná liosta des na cainnteoirib Saeóilg is fearr a beid san Craoib, nó san Cumann, a cur le céile.

CLÁRÚ NA N-AISTEoirí. Níor ceart d'ó doinne do cur ar an liosta san ná beadó an Saeóilg go cruinn agus go ceart cun a labarctá aige. Níorb foláir go mbeadó i gcumas gac don aisteora labairt go soiléir agus go so-cuige i slíge ná caillfí don tsiollab dá mbeadó le rá d'áige ; agus níor mór, dá mbféoir é, taitneamhact do beid i nglór na n-aisteoirí ar labairt d'óib. Níl Craob san tír, is dóca, ná fagfí ionnta d'aoime, roir fearaib agus mnáib, roir buacailib agus cáilínib, a bfuil na tréite sin ionnta. Ruid eile, ba cóir a beid demnitheac iad go léir a beid ina léigtoirib maite. An té ná beadó abalta ar an Saeóilg do léigean le briú agus le cuigsint ba deacair don lám a déanam de.

Don dream a beadó i scoigaract don Stáisiún foirleaca—do baile áta Cliaí nó do Corcaig—dob fiú d'óib na haisteoirí a tabairt cun an

TRIAIL SAN STÁISIÚN. Stáisiún d'fonn a ngeatá do triail leis an miocropón. Is féoir so do déanam a dté é a iarraid ar Stiúrtóir an Stáisiúin. D'féadfaí, annsan, na haisteoirí do clárú

do réir an tsasgas guta a beadó aca, agus do réir an tsasgas páirteanna ab féoir leo a léiriú. Do geobtaí comairle ó muinntir an Stáisiúin ma taob san. Tá a fíos asann, dar ndóig, nac féoir do gac don dream san do déanam : is ionda dream a beadó ró-fada ó baile cuige ; a dté don dream a féadpad é déanam doob fiú d'óib san.

TAR ÉIS DO NA H-ADBAIR AISTEoirí DO BEID CLÁRUITE IS MIÚ DO DRÁMA DO TOGADÓ CUN A DÉANTA. Mar adubradó ceana, doob fearr san don dráma do

TOGADÓ DRÁMAÍ. TOGADÓ DO TÓSPADÓ TAR DÁCADÓ NEOMAT CUN A LÉIRIÚ ; agus doob fearr, leis, san tar cuigear pearsan do beid in don dráma aca. Cumnitgear, com maite, ar an méid adubradó ceana féin i dcaob na scoigseallaca eile nár mór do dráma a comhlionad, i slíge go mbeadó sé oireamhac do léiriú ar an Rádíó ; agus cumnitgear, leis, nár ceart do Stiúrtóir don drámaí do togad a dté iad sío a oireamhócaid na haisteoirí a beid aige. Ní ceart beid as braic ar aisteoirib drámaí tar a n-acpuinn do léiriú.

SARA NDÉANFÍ NA PÁIRTEANNA INSAN DRÁMA DO RIARADÓ AR NA HAISTEoirib NÍORB FOLÁIR DON STIÚRTOIR AN DRÁMA DO BEADÓ TOGTA CUN A DÉANTA DO LÉIGEAN

RIAR NA BPÁIRTEANNA. STAIÓEAR DO DÉANAM FÉACAMT CÁ SASAS DUINE GO DÍREAC ATÁ I NGAÓ PEARSAIN SAN DRÁMA, agus féacaint cá sasas guta is deallramtaí a beadó as gac duine ar leit des na pearsanaib sin dá mda gnáit-d'aoime ar an saogal iad. Déintar commeas, annsan, roir na pearsanaib sin agus na h-adbair aisteoirí féacaint cá aisteoir d'óib is giorra d'úctas agus tréitioct do príom-pearsan an dráma ; agus go háirithe, féacaint cá haisteoir d'óib is fearr a féadpad camnt na pearsan san dráma do tabairt amac mar a déanpad an pearsa féin i, dá mbeadó an beata ann cun a labarctá. Tugad an Stiúrtóir páirt na pearsan san don duine is fearr, dar leis, a comhlionann comsealaca na triail san. D'eineadó sé amhlaid le páirt gac pearsan eile san dráma.

SARA D'OSNÓPAÍ AR SON ÉLEÁCTAÐ FOIRNE DO 'DÉANAMH AR AN DRÁMA NÍORÚ POLÁIR DON STIÚRTOIR É LÉIḠEAMH ZO CÚRAMAĆ ÓNA TOSAC ZO DTÍ 'N-A D'EIREAÐ

DRÁMA DO CÚR féacáimt an mbeaḡ sé lán-oireamhnac o'á in Oireamhaint. éraolaḡ ar an Rátoí, nó ar ḡáḡ aḡarruite do 'dÉanamh air cun an lán-feíom do cÚr leis. Má tárluḡeann ann camnteanna agus abairtí beaḡa ná beaḡḡ don éipeaḡt leo ḡan ḡníomh do 'dul leo, ba céart íaḡ do ḡearraḡ amaḡ ; agus ar an ocaḡḡ eile, focail agus abairtí do cÚr isteaḡ, annso agus annsúo, cun bríḡ an dráma do léiriú. Ruḡ an-mí-oireamhnac, leis, íseaḡḡ don níḡ i bfuírm úráio fáḡa nó píosa fáḡa camnte o'áon tsaḡas, agus má b'íonn a leitcéro san dráma níorú poláir íaḡ a b'riseaḡ, annso agus annsúo, le ceisteannaibh nó le nabairtíbh nó le huailḡreasaibh ó 'dúme éḡim eile oes na pearsanaibh seacás an té a mbeaḡ an príomh-camnt le ráḡ aḡe. Níor céart, oar nóíḡ, don aḡarrú bunúsac do 'dÉanamh ar don dráma ḡan ceao an uḡḡair féim. Aḡt pé aḡarruite a 'deimtar, ba céart don Stiúrtoir íaḡ do b'breacaḡ ina cóip féim oen dráma. Cuireaḡ sé ann, cōm maíḡ, pé comairlí nó treoraḡa a beíḡ le tabairt ar ball aḡe oos na haisteoiríbh .i. treoraḡa a baimeas le teaḡt agus mteacḡ ón micropōn, le seacḡlōrta, le haḡarraḡ ḡuḡa nó meoim, nó don treoraḡa eile o'á saḡas.

Nuaíra a b'íonn an méro sim 'dÉanta agus páirteanna na b'pearsan riarta ar na haisteoiríbh ba céart an foireann léiriḡe do tabairt le céile agus tosnú

Cuḡsint san Dráma. i tosaḡ an dráma agus é léiḡeamh síos trío—ḡac don aisteoir do léiḡeamh a cōḡa féim—cun zo b'paḡaḡ an uile 'dúme léargus ar lán-scéal an dráma. Níor mōr don Stiúrtoir ḡac teaḡmas san dráma do plérode leis na haisteoiríbh, do réir a beipí aḡ 'dul trío, cun zo mbeipí zo léir ar don aḡne i ocaḡḡ na bríḡe agus an teaḡaísc a measaḡ a beíḡ san dráma aḡ an té a céap agus a céao-cuir le céile. Sim ruḡ nárbh poláir don foirinn zo léir agus don Stiúrtoir a beíḡ ar don aḡne ina taḡoibh ó tosaḡ. Níor mōr páirt ḡac pearsan, agus an saḡas 'dúme a measaḡ o'ugḡoar an dráma a léiriú trío, a míniú do ḡac aisteoir ar leit. Is maíḡ zo léir an seipt é 'dúme éḡim a beaḡ

AR aḡne aḡe, zo mbeaḡ tréite na pearsan san ann, do meabruḡ don aisteoir, i slíḡe zo b'péaḡpaḡ sé 'dúme beo ar a aḡeantás do beíḡ ós comair a aḡne cun a tréite aḡus a slíḡe cun labarta do tabairt amaḡ. Cuireaḡ an aisteoir é féim in aḡt an 'dúme sim agus 'demeaḡ sé iarraḡt ar a pearsanaḡt o'aḡtbeoḡú san dráma. Paḡaḡḡ ḡac 'dóimne oes na haisteoiríbh cuḡsint agus léargus oen tsaḡas san ar an bpáirt agus ar an b'pearsan a beíḡ o'cúram air féim cun a léiriḡe.

Ní miste, anois, tosnú 'dairíribh ar an n'oráma do cleacḡtaḡ, aḡt sara 'd'osnuḡḡear ar cleacḡtaḡ o'áon tsaḡas, ba céart cóip oen dráma a tabairt do ḡac don aisteoir agus é beíḡ

Tosaḡ an Cleacḡtaḡe. orḡa na cóipeanna san do cōmeaḡ zo o'áí zo mbeíḡ an léiriú 'dÉanta. D'íḡḡ cóip eile oen dráma, leis, aḡ an Stiúrtoir le haḡaḡo an té a beíḡ i mbun na seacḡlōrta aḡ an léiriú, agus bioḡ leir-billeoḡ aḡe le haḡaḡo an Innealtōra san Stáisiún. Ní ḡáḡ oos na haisteoiríbh a ḡcuro camnte do cÚr o'cḡlan-m'edair, in don cōr ; aḡt ní poláir o'óibh cleacḡtaḡ ionnus zo mbeíḡ ar a ḡcumas a ḡcuro do léiḡeamh i slíḡe zo ḡeappí don luḡt éisteaḡta ḡur as a ḡceann amaḡ, zo ná'úrta, a beíḡois aḡ camnt. Ní poláir don Stiúrtoir a beíḡ an-cúramac i ocaḡḡ na camnte ón b'pior-tosaḡ agus féacáimt cuḡe zo mbeíḡ ḡac don focail agus ḡac don fuaim zo crumh ceart aḡ na haisteoiríbh, agus zo mbeíḡ síaḡ ar don cānamhaint, má's fétoir in don cōr san.

Oubraḡ óeana féim ḡurú fearraḡe léiriú an dráma seacḡlōrta do beíḡ aḡ ḡabáil leis, o'á mb'fétoir in don cōr é. Is mōr mar a cuireann sé le

na Seacḡlōrta. léiriú an scéil, ó tárla ná feictar na haisteoirí, o'óirse do cloisint o'á n-oscailt agus o'á noúnaḡ, fúinneoḡa do beíḡ ar criḡ, coiscéimeanna do cōl Lasmuic, ḡeom sluaiḡ do cōl, ḡlōrta amhíroḡe, nó urcáir ḡunnaí, nó tōirḡneac, nó báisteac, nó ḡaoḡ, nó neitḡe eile o'á saḡas do beíḡ le cloisint má b'ainḡo le pírinne an scéil aḡá o'á léiriú. Tá áiseanna cun na seacḡlōrta so zo léir do 'dÉanamh le paḡáil san Stáisiún foirleata i b'fuírm céirniḡi ḡramapōn

AGUS IS FÍÚ GO MAÍT PERÓM OIREAMNÁC 'DO BAINTE ASTA LE LINN AN LéIRIÚ. Da écart don Stiúréoir úsáir na seac-
glórta san 'do míniú dos na haisteoirib le linn cleađtuithe
i slige go dtuigseois go cruinn cá háit ar écart iad 'do
beit agus i dtreo ná beađ an éamnt agus na glórta as
ceact treasna ar a céile agus as cur isteađ ar a céile
le linn an éraolta. Go luat ins na cleađtuithe, leis, ba
écart dos na haisteoirib an 'dráma 'do léigean ó 'tosac
go 'deiread cun tomas cruinn o'páđáil ar fáil an 'dráma.
Le linn a 'deanta san ba écart na seacglórta agus uile a
cur san áiream don tomas san.

Níor míste a meabú annso 'do luat léirite 'dráma
surab é príom-rud ar fáil, geall leis, ná an gluaiseađ
écart náđúrta 'do beit faoi an gcamnt;

TÁBÁCT NA aiceann náđúrta 'do beit ar foclaib
CAMNTE. na camnte; tuicim agus éirge na

camnte 'do beit san tslige a beađ as
duine a beađ as 'deanam na camnte sin mar gnat-
cúrsa saogail; agus an ceangal náđúrta 'do beit
i'oir comráđ na bpearsan. Ní poláir san 'do beit
go pírinneac ins gac léiriú i slige go
b'féarfađ an luat éisteađta gniomarta na
bpearsan 'do samlu' 'doib féim; agus má
'deantar san mar is cóir agus má oibrigtar
na seacglórta go cliste agus go tuigseonac
geobtar taitneam agus sásam 'don
luat éisteađta ins an léiriú.

Cuimhigetar, airis, gur ar an gcamnt agus ar an
slige a tabairt amac í a b'raicpíó an curo is mó 'de
briđ an léirite. Mar a'ubairt
CEARDAMLACT AN éamonn 'de Barra, i gceann o'á
TEANCAIÖE. léigeađtaib le 'deanmaí ar an gceist
seo, ba cóir go mbeađ in acfuinn na
n'gaeađal treoir 'do tabairt 'don curo eile
'don tsaogal ar an gceardamlađ is fearr
'do léiriú 'drámaí ar an rádió. "Deimnis
staidéar," ar seisean, "ar sean-
caide na gaeaealacta agus ar an mod
innste scéil a bíonn aige. Tu-
gamis cun cuimnte an éipeađ ion-
gantađ 'drámađac a 'tagann leis
siú a cur lena innsint ar scéal
san gcaitsí lám ná cuirp: an
tslige ina 'tagann leis ađ-
cruatú a 'deanam ar rađarcanna
staireamla, léir-
ciall

'do cur le corruite éagsamla
inmhe an duine, ađ-samlu
'do 'deanam ar a pearsam
féim cun go samlófaí nađ é
an seancaí féim a beađ in
don cor asat ađt pearsam
éagsamla an scéil 'do
réir mar a 'tiocpađ sé cun
a léirite san scéal tuic-
tuic—agus 'deineam sé san
uile trí comact greamu-
iteac a g'caí féim." Siné,
anois, curo mór 'den
ceardamlađ is riactanađ
'do léiriú 'dráma le
feim ar an rádió. 'Deantar
staidéar ar an gcearda-
mlađ san agus cuirtar
cun feime i ins na
'drámaí seo. Má 'deantar
san, agus má cuirtar i
ngníom í, i gcomar leis
na háiseanna eile ađá
faoi 'n-ár lámnaib asann,
beid éipeađ tar cuimse
lenár gcur. 'Deantar
iarract go speisialta ar
an gceardamlađ san 'do
cur i dtuigseois dos na
haisteoirib le linn na
gcleađtuithe, i slige go
mbairseois feim náđúrta
aisti le linn an léirite.

Da 'deacair a ráđ cia méid
cleađtađ ba riactanađ
'do foirinn a 'deanam,
ađt samluigetar 'duinn
go mba gáđ

beid gcin 'de cleađtaite
'do foirinn a

Cleađtaite Eile. beađ as
reirteac 'don céad
éraolađ.

Beađ a cúig nó a sé
'de cleađtaiteib

as teasdaíl ó 'dram go
mbeađ taitige aca ar an
obair. Tá don n'ó amám,
ám, go mba écart fea-
caint éirge gac turas
ón dara cleađtađ amac:
ba écart na cleađtaite
eile 'do 'deanam
'dreađ mar a 'deanfaí
an léiriú le linn a
éraolta. Da écart na
seacglórta agus an ceol
'o'úsáir, isé sin má
bíonn ceol riactanađ.

Le linn na gcleađtađ eile
seo 'do beit ar siudal
'do ionmolta an rud é
miocropón 'do beit ann
cun na gcleađtaite a
'deanam san tslige
náđúrta.

Miocropón. Is ceart a
míniú gur feim miocropón
'do páđáil ar beagán
cosoais. 'Do'féarfaí
san 'do beit i seomra
an cleađtaite agus é ar
ceangal le gnat-
gléas eadaruasacta
(wireless set) i seomra
eile. Is cuma cá fáil
ó céile a beađ an dá
seomra, ađt suame
(flex) a beađ fáil a
'doctam 'do beit ann
cun an ceangail 'do
'deanam. Da mór an
comaoin ar na cleađtaite
é an cóir seo 'do beit
ann, mar, annsan,
'do'féarfaí na cleađtaite
a éraolađ ó seomra
go céile agus léir-
meas 'do páđáil orca,
ađt duine éirge 'do
beit san tseomra ma

mbeaó an gléas eadaruasácta cun éistíte le linn na gcleáctaithe. Dar n-óidig, 'dob fearr ná beaó don páirt aisteoirleácta ag an Stiúrtóir féin i slíge go bfeáorpaó sé éisteaóct leis na cleáctaithe agus iad o'á craolaó, mar sin, ó am go ham. Annsan 'do beaó a fíos aige cá mbeaó an loct agus an laige ar an léiriú, ar gac don aisteoir ar leit, agus ar na seacglórta agus a leitéroí. Tá a fíos agaimn naé féidir 'do gac don 'dread an cóir seo 'do beit aca cun na gcleáctaithe a craolaó o'á 'dcairbe féin. Ná cuireaó san bac le haoimne—ní 'deirimíó aóct gur mór an áis a leitéroí 'de cóir a beit ag don buidín; aóct mura mbíonn an cóir sin aca, ba ceart oóib na cleáctaithe a 'dcanam timceall ar miocropón bréige i slíge go mbeaó caiteige ag na haisteoirib ar na hionadaib mar ceart oóib a beit cun labartha tráct beaó an léiriú 'á 'dcanam aca.

Ba ceart 'do gac don foirinn cleáctaó amám, ar a luigeaó, 'do beit san Stáisiún foirleata aca sara noéanpaiois an 'dráma 'do léiriú

Lán-éleáctaó san tráct an craolta. O'á mbeiois **Stáisiún foirleata.** i gcomhgaráct an Stáisiúim, ba ceart oóib teáct cun an éleáctaithe sin a 'dcanam seáctmáim, abair, roim an léiriú féin. Don 'dread a beaó ró-faóa ó baile, ba ceart oóib teáct isteaó go luat lá an craolta cun an éleáctaó san o'faóáil. Is mór is fiú san, mar 'do gheobtaí amac annsan, trí comairle luat an Stáisiúim, cá háit 'dob fearr 'do gac aisteoir seasaí ós comair an miocropóim ar labairt 'do, agus cá faóa ón miocropón ab fearr na seacglórta o'oidriú, agus gac don tsagas neitce a baineann le bainistige an léirithe.

Roim tosnú ar an léiriú 'do craolaó ba ceart 'don Stiúrtóir páisnéis an 'dráma 'do tabairt 'don 'Dollscaire

.i. pearsaim an 'dráma agus aimmneaó

An léiriú féin. na n-aisteoirí; suidiam agus raóarc an 'dráma agus an ré lena mbaineann sé; aimm an ugoair agus aimm an té o'áistrig, más 'dráma é a aistrigeaó ó ceangaim eile. Ruó eile, ba ceart 'do gac don aisteoir a beit ullam san Stáisiún cúig

neomac oéas ar a luigeaó roim an tosnuithe an léirithe, agus a beit i seomra an craolta cúig neomac, ar a luigeaó, roim an am san. Le linn 'don léiriú féin 'do beit ar siubal bitear cinnte ná 'dcanpaio na haisteoirí don foctrom aóct na fuaimneanna san amám a baineann leis an 'dráma. Ba ceart a beit, cúramac, leis, ná 'dcanpaí don foctrom leis na cóipeanna 'den 'dráma a beaó ma lámáib ag na haisteoirib. Is ceart a ráó annsa **naé poláir 'do gac aisteoir a cóip féin 'den 'dráma a beit ina lámáib aige,** fiú má bíonn focail an 'dráma 'de glanmeabair féin aige. Ruó eile, bíóó gac don aisteoir ag faire cúige leis an am go mbeio a curo féin le 'dcanam aige—bíóó a súil aige feaó na haimaire go léir ar ráróteasaí na bpearsan eile, i slíge ná beaó aon baósal go mbrispi ar gluaiseaóct náóúreá an comráio agus an aiguis. Annsan, tar éis an léiriú 'do beit críochnuite, fanaó gac aoimne go ciúim socair go o'í go múctar an solas oearg.

III.

SCRÍOBAÓ DRÁMAÍ 'DON RÁDÍÓ.

Mar doubramair ceana san leabrán so tá ana gann-cúise 'de 'drámaib oireamnáca i nGaéoilg 'don Rádíó.

Tátar ag brait, 'don curo is mó **Ganncúise 'Drámaí.** go o'í seo, ar na 'drámaib Gaéoilge gur le haóaró léirithe amharclainne a céaó-scrióbaó iad, nó ar 'drámaib a aistrigeaó ó ceanglaócaib eile. Furrhór na 'drámaí san féin, atá oireamnac nó leat-oireamnac, tá craolaó 'deanta ortá ceana, agus ní haon nuadaóct 'do 'dcanimib feasda an curo is mó aca. Is léir uató sin an gcar-gáó atá le 'drámaib nua i nGaéoilg 'don Rádíó 'do cur ar faóáil. Aóct níor cóir go mbeaó an t-easnam san ann i bpaó agus a liatc Gaédeal atá mis na Craoócaib agus ar fuat na tíre go bfuil an cúlpeit agus an an acfuimn cun an scrióba ionnta, aóct a misneaó go glacaó ma nglaic agus 'dul cun Snóca. Easba misnig, agus easba muingime as a n-acfuimn féin is mó atá ag cur as tos na Gaédealaib san gno so.

Ácť, cá bfuil aóðar agus tionscnaim na nDrámaí nua seo le fašáil as an té gur mian leis toul i mbun a scríobte? Táro siad faoi 'n-ár

Aóðar na nDrámaí. súilib agam. Zác aon lá den tseacťmáin—as an zcros-bóťar, as pobal an díprinn, as na comťalám, ar na haontaib, i otiťtib na noaome, agus ins zác aon áit, san tuait agus san cáťair, ma mbíonn coitream doaome ar a céile. Deintar stairbóar ar imťeacťtaib agus ar cáinnit doaome nuair a teangmuisiřo le céile ar ócáirib coitceana den tsaťas san. Annsan cuirtar an cáinnit agus na himťeacťtaí sin ar pár agus ceangal zniomać náóúřta eatorra, agus ní mór an deacraćť a beiró ann oráma maic do oéanam as a mbeiró breacaité.

Do tugaó comairle ceana řeim ar an saťas oráma a beaó oireamnac o'á léiriú ar an Ráoió—ar na tréite nár mór a beiró ann agus ar na

Tréite

Cun Oireaimna.

comhleanaó cun zo mbeaó éipeacť ann don tsaťas san léiriće. Níor misde, mar sin, don té a beaó as toul i mbun orámaí mar seo do scríobad don céaó uair an méro a luadmair ceana, faoi an ozeiriol "Na Orámaí is Oireamnaí," do léiřeam zo cúramac agus an oráma do cumad do réir na comairle a tugaó. Siada na comairli zo haćcomair: (1) an oráma do beir zearrao; (2) zniomartacťť agus zluaiseacťť do beir ann, acť zán iad do beir as brait ar an nio a řeicpi don tsúil; (3) baint do beir aise le cúrsaib na haimsire seo; (4) zán aon nio do beir ann a bearpad náire do cimead zaeóeal; (5) zán tar ceacťrar nó cúřgear pearsan do beir san oráma; agus (6) caoi do beir ann cun seacťlórta o'úsáio. Mar adubrad ceana, is mór mar a cuireann na seacťlórta le héipeacťť an léiriće.

Ni misde a luad airis zo mbraitceann a lán o'éipeacťť an oráma ar bíořmairacťť agus ar oireamaint na cainnte agus an agallaim. Seacťnuiřtar, tar aon nio eile, óráioi pađa troma. Ruo **An Cáinnit agus An t-Agallaim.** eile, níor misde do scríobneoirib cuimneam ar an moó cun seancais agus aigneasa a cleacťuisiřo zaeóilzeoiri na zaeóeal-

taćta: an éipeacťť agus an neart a cúirió lena n-aigneasuib trí řeróm do baint as seanřoclaib, as rannca řiliocťta, as naćanna zonta cainnte a bfuil zream agus magad agus sollamntacťť ionnta. Tagann leo léiriú do oéanam ar a bpoinnte triocťta san i siře ná řeapái a oéanam coitce le zniacť-cainnt coitceann. Da mór an nio o'á otagad le lućť orámaí do scríobad řeróm don tsaťas ceana do baint as na neite sin. Is tábaćtaćť zo léir an nio é zo noeapái amlaio, ó ćarla zuraćť é řriom-cúram acá oraim ná řir-léiriú do oéanam trío an Ráoió ar tréitioćť an zaeóil agus an náisiúm zaeóealaiz.

Tá brait agam, anois, zo mbeiró a lán zaeóilzeoiri a zlacpaio cúca misneacťť agus a raćaró i mbun orámaí mar seo do scríobad. Tá řonn ar an

Léirimeas.

zcoiste seo zác conzám is acpunn oóib a cábairťť do oaoimib a cábarpaó faoi 'n-a leicéio. Mar sin, beiró acťas oraim léirimeas a oéanam ar orámaí nua, agus a mnsint o'ušoaraib na buađa nó na loćta a baimpead lena zcuro. Do oéanpaí an léirimeas san i zcomair le lućť scúřta an Ráoió.

IV.

Aiřnis beirte

Ruo eile zo bfuil ana-éileam as lućť an Ráoió air izeaó aiřnis beirte ar zniacť-cúrsaib an tsaóřail: an saťas aiřnis a oéanpaó beirťť ar bualaó **Zniacť-saóřal.** um a céile as an zcros-bóťar, ar an aonaćťť, as an zcomťalám, i otiťť scoriuioćta, as cúinne sráioe, i otiťť řroinne nó in aon áit o'á saťas.

Ni záo aóðair do luad a beaó oireamnac le hařaró na n-aigneas so: tá a řios as zác aoimne na cúrsaí a pléřoťar ar ócáirib den tsaťas acá **An t-Aóðar.** luaróce agam. Nil le molaó agam acťť aóðair do tořad zo mbeaó suim as an bpobal i zcoitcímne ionnta; agus bíonn suim as an

bpoabal ins fad don cúrsa de gnátcúrsaib an tsaozail aót 140 do beirt o'á pléirde go bríogmar. Mar sin, ba ceart dos na daoimib a glacfaid a léicéir seo orda féin a gcúrsa do pléirde mar a d'eanfaid beirt go náóurta é. D'íod camnteanna an aghallam go searraio, go fionta agus go bríogmar, mar ní ró-maith a fábann óráidí fada camnte ar an ráidí. D'íod gluaiseaót agus clisdeáót san áinnt, agus ná dearmádotar an fad-re-seo ná an cab-aigheas go mbainfi feidm as ar ócáir den tsasas a beaó i gceist san aigheas. Is maith ab fiú an méir atá ráirde ceana aghainn faoi scríobad' óráma do léigheam agus na comairlí ceana san do cur i ngníomh ins na haigheasaib seo : mion-órámaí, dar noóiz, atá ins na haigheasaib. Agus ná dearmádotar na seanfocail agus na naéanna o'úsáir faoi mar do molaó dos órámaib, leis, 140.

Tá a fíos aghainn gur maith le daoimib comairle o'fásáil ar an slige ab fearr cun na n-aigheas so do cur le céile.

Is fuirist go léir a léicéir a d'eanamh.

Cearpáid an Aighnis. Níl le d'eanamh aót beirt éigin a bfuil an fadéir go maith aca—go cruinn agus go ceart cun a labartha—níl le

d'eanamh aót 140 do ceáót le céile agus cimheáót ar aóbar éigin aighnis ; dá t'aoib an scéil do mheáda eatorra, agus an t-aigheas do cur ar páir : fad focal o'á mbeaó le ráó ag fad d'ime den beirt do scríobad' amail agus dá mba mion-óráma é. Ba ceart o'íob é léigheam le céile, annsan—fad d'ime do léigheam a óda féin, agus é léigheam leis an luacas agus leis an gceangal a beaó leis an gcainnt le linn a craolta, o'fionn a beirt deimhiteáót go mbeaó an fáir ceart agus uile ann. Timdeall píde neomat is gnátc a t'abairt o'á léicéir ar an ráidí.

Tar éis an méir sin a beirt socair ba ceart trí cóip, ar a luigheáót, den aigheas a scríobad'. Níorb' foláir san i slige go mbeaó cóip o'á curo féin ag

Cleáctáó. fad doimne den luót aighnis, agus níorb' foláir cóip de a seolaó go o'tí luót stiúrta an Stáisiúim foirleáta seáctmáin roim' trátc a craolta cun go mba deimh' o'íob é do beirt oireamháót.

Níorb' mór don beirt, annsan, ceáót le céile roinnt curas agus cleáctáó a d'eanamh ar a mbeaó le ráó aca cun a beirt cimnte go mbeaó fad gníomh agus gluaiseaót is riáctánaót go náóurta ann trátc beirí 'á craolaó—é cleáctáó san tslige ceana a molaó na órámaí a cleáctáó.

V.

UAIR 1 O'TÍR NA NÓZ

Seo curo eile de Clár an Ráidí gur beas sum ná páirt ceart a glac na fadéir pós ann. Is truaš go léir

san, agus a méir tairde a fadófaí a

An t-Aos óz. d'eanamh do fadéalú dos óz na tíre tríó an ngléas san, dá noáití caiteam

amsire taitneamáót orda a bameas lena noútcas féin agus le noútcas a o'tíre. Tá sé tar am, mar sin, dos na fadéalaib muscailt agus aóbar clár fadéalaót do cur ar fásáil go mbeaó éileam ag na páistib orda ; agus beró éileam ag páistib, i gcomnuirde, ar don níó a beiró go taitneamáót agus go pléisiúrda agus go mberó baint aige lena saozal neam-urcóroeaót féin.

Dubramair ceana féin nac aghainn do luót an Stáisiúim foirleáta féin iomlán an aóbar cun a craolta do soláctar.

Bameann san le haóbar clár dos na páistib com' maith leis na cláraib eile.

Soláctar an aóbar. ar na scoileannaib i gcomar leis na Cumannaib fadéalaca, o'á bríš sin, is

mó a beifar ag braic do soláctar an aóbar don curo seo do cláraib an Ráidí, más ain linn san do beirt go fadéalaca : ar scoileannaib na fadéalaca ; ar na scoileannaib lán-fadéalaca eile, roir bun-scoileanna agus meádon-scoileanna ; ar na scoileannaib eile sin a bfuil an fadéir go maith ag na páistib ionnta ; ar na Craobacaib de Clann na hÉireann agus de Cumann na nóz ; ar na Craobacaib de Connraó na fadéirge a bfuil an t-aos óz mar curo den Craoib aca ; agus ar úreammaib eile fadéalaca a d'imeann cúram den aos óz.

Trí ceathranna uaire an éluig o'fáir a bíonn, de ghná, san curo sin den Clár ar an Ráidíó, agus doob fearr ná don níó eile dá líonadó gac scoil nó **FAID AN CLÁIR.** Craob nó pé dream eile a raicé 1 mbun an ghnóca so lán-clár trí ceathranna uaire an éluig aca so pé uair go raípaí ma bun. Ní gá, dar ndóig, go ndéanfaí an lán-clár do líonadó 1 gcomnuirde, acé doob fearr dá mb'amlaíró a beadó. Do beadó caoi, annsan, le gne éigim de ghnáe-saozal doibneasa na bpáisti do léiriú ar na hócaíró seo.

Is iomda slige go bfeadóí clár mar seo do líonadó ; acé bíod sé 1 gcomnuirde ma gceann ag lué solátruite na gclár gur do páistib agus o'á n-duibneas agus o'á maiteas a beró **An Sažas Cláir.** craolaó o'á déanam ar clár "Uair 1 o'áir na nóg." O'feadóí a cur 1

gceíl, mar sampla, go mbeadó páisti áiríte ag tabairt Cuirn Ceoil do páistib a scoile féin—ceol, amránuioct, roir amránuioct córac agus amránuioct donair ; scéalca; seancais ; dráma beag agus il-íomadó eile rudaí. O'feadóí curo des na páistib a beir ma n-áisteoirib agus romnt eile aca a beir ma lué éisteacáca, mar o'eadó, cun go gceoispaí íad ag déanam cur síos agus ag baint doibneasa as an gCuirn, fé mar a déanfaó páisti é ma a leitéro de cás.

Rud eile a feadóí a déanam ná curo des na cleasannaib agus des na seancaisib agus den caiteam aimsire agus an cur trí céile a cleacáca- **Sažas Eile.** faó páisti dá mberois bailíte 1 o'áig le céile agus gan doinne ag cur cúca ná uacá, o'feadóí íad san do snairómeadó le céile agus íad do cur o'á craolaó ar slige an-caitheamác. Do déanfaó a leitéro sin clár go mbeadó a lán doibneasa le raíáil ag páistib as acé an t-adóbar do riaradó le comérom agus le tuigsint ann agus cainnt náóúrcá na bpáisti féin do cur mar ceangal roir na coidaib éagsamla de ; agus ní amám gur ceart an cainnt do cur roir na coidaib, acé ba ceart romnt beag camnte, ós íseal, do beir le cíos fao a beadó curo des na príom-coidaib den clár ar

siubal—é déanam san tslige is béas le páistib a leitéro a déanam, acé a beir cúramác, ar an o'caob eile, ná déanfaó na fo-cainnteanna san múcaó ar príom-coidaib an cláir.

Bíonn cleasanna agus caiteam aimsire faoi leir, leis. 'á cleacáca ag doaimib óga ar ócaíro na bpríom-féile in Éirinn : um Samain, um **Cleasanna agus Caiteam Aimsire.** Noúlaig, O'óce máirt Iníre, agus ar ócaíróib o'á sažas. Is iongantac an feirde a feadóí a baint acá san do clár a beadó oireamnac o'áir 1 o'áir na nóg, acé ceangal drámacac do beir roir na coidaib ar leir den clár. Bíonn caiteam aimsire agus cur trí céile o'á gcuo féin o'á cleacáca ag an dos óg amuic faoi an aer, leis, agus o'feadóí a leitéroí sin do cur cun na feirde céatna. A leitéro sin is gan le páistib, agus a leitéro sin ba ceart a tabairt doib.

Doinne a beadó ag dul 1 mbun an coida seo de clár an Ráidíó, nó 1 mbun adóair éuige, doob fiú go maic óó na comairlí a tugaó ceana san leabrán **Comairlí a Tugaó Ceana.** so 1 o'caob tozáó, agus ullnú, agus léiriú drámaí don Ráidíó, agus 1 o'caob drámaí do scríobadó a beadó oireamnac don ghnó céatna, doob fiú óó an méro sin do léigeam agus staróear cruinn do déanam air. Is íad na bun-prionsabail céatna a gáann le léiriú drámaí ar an Ráidíó agus lena n-oireamaint agus a gáann le léiriú ar clár den tsažas so do doaimib óga.

Is iomda sažas eile cláir, dar ndóig, a feadóí a cur le céile o'áir 1 o'áir na nóg go mbeadó éipeacé agus caiteam ann ; agus doinne go mbeadó **Tuairní Eile.** tuairní in-ghíomá 1 o'caob an scéil áige ba ceart do íad do cur faoi comairle lué an Ráidíó, nó faoi comairle lué foillsíte an leabráin seo. Beir fáilte aca araon rom a leitéro, acé an t-adóbar agus an smaomeam do beir ag baint le saógal náóúrcá na bpáisti féin in Éirinn, roir páisti tuairte agus páisti caíra, agus go mba adóbar cun

doibneasa dóib é. Ní dóca sur gáó a ráó go bfuil sé riáctanac go ndéanfaó luét an éraolta a sguro camnte agus srimn agus uile trío an nSaeóilg.

VI. CLAISCEOL

Is minic 'á ráó é, aét is fíor é, sur pánac ar faó a cloistar don élaisceol ar an Ráóió in Éirinn; agus den beagán de a bíonn ann is coitcéanna

EASNAÍ. a bíonn sé i mDéarta ná i nSaeóilg.

Tá feabas beag ar an scéal san, aét is faoa ó beic ma ceart fós é. Isé bríg an scéil seo aét sur beag dream in Éirinn a cuireann don tsum ceart san ealaódam a gabann lena leicéio, agus ná fuil an oiread córaca o'á oileamaint do canaó amrán Saeóilge agus ba ceart, ná in don gaor de. Is truaig go léir san, mar go o'í go ndéanfar cúram ceart den gno, agus go o'í go léirigear na hamrán Saeóilge san tslige sin, ní beic an meas is ceart orca. Is mian linn, mar sin, oiread scoileanna agus Craobaca de Connrad na Saeóilge agus dreamanna eile agus is féoir do beic ag cleáctao an safas so ceoil, le hioncas go mbeaó córaca cun a éraolta leis an am.

Do mólpaímís go láoir do cór-máigistreib feioim do daint as leaganaca coibdeasuite na n-amrán nuair is féoir in don cór é. Is fearr go mór

Réiúteac agus a gabair, de gnat, ná na leaganaca **Réiméleáctao.** don-páirteaca. Ruó eile, is fearr é

aicóiriu trí-páirteac ná an ceann dá-páirteac; agus is fearr, fós, an t-aicóiriu ceatair-páirteac ná ceatcar aca. Com maic leis sin, ba ceart, i gcomnuíde, iarraét a déanam foimn neam-coitcéanna do cur o'á cleáctao i slige go sguirpí oiread agus doó féoir den ceol ar eolas don pobal. Annsan, le linn an cleáctuite, ba ceart a meabrú surab iao na neite is tábáctai agus is mó gáó iao do beic san ceart ná (a) an

tiún, (b) an Tonaróeac, (c) an Riém, agus (o) an Coméromac; agus ba ceart a meabrú, leis, go nSabann an tábáct céadna leis na meadóon-páirteanna agus a gabann leis na páirteanna doimréada. Cumnihtar, leis, ar tábáct na bpoal. Sin curó den gno ná tugtar an oiread aire oó, ar uairib, agus ba ceart a tábairt, **CIA** go bfuil an tábáct céadna ins na poclairib, **don té a bíonn ag éisteaét, agus atá san tiún.**

Ní miste focal comairle do tábairt, leis, ar an surdeam is fearr a déanam ar cór le linn oó beic ag craolaó. Abraimís sur cór ceatcar-

Surdeam na páirteac a beaó ag craolaó. Isé gnat

Córac. réiúteac do beaó orca súo ná iao do seasam i sgeitire linte taob éiar o'á

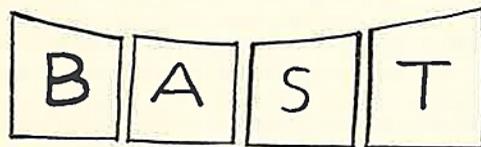
céite, mar seo:—

micropón o

S.....S
A.....A
T.....T
D.....D

Níl an surdeam san oireamnac don Ráóió, agus isé loét atá air ná go mbamfaó an céad líné is giorra don micropón ó éipeac na linte eile. Ar éigim a cloispi, don té a beaó ag éisteaét leis an sgeol o'á éraolaó, ceol don páirte eile aét an curó sin a beaó cun tosais. Ní aicneopai sur cór ceatcar-páirteac a beaó in don cór ann. Ina ionad san, ba ceart na cooa do surdeam mar leanas:—

micropón o

Isé bríḡ atá leis sin ná gur ceart go mbeadh na ceitire coosa réitrithe mar a beadh stuas ciorcail timcheall ar an miocropón ionnus go gcloisfí gac páirt leis an neart ceart agus ná beadh don páirt ró-láidir. Dar ndóig, ba ceart go mbeadh cleadtao as gac cór san stáisiún sara ndéanfaois a gcuro do craoltao, mar do gheobtaí eolas uairt sin ar an ionad ba ceart gac páirt do suirdeam cun an comctromaact ceart do beit san ceol a craolfaois.

Is ceart a meabru do luct craolta go meaduiḡtear ar neart an ceoil com mór san le gléas a craolta nac gá do don neart do cur san amránuioct tar an méro is riactanao cun bríḡ an amráo do déanam soiléir. **Má tuḡtar aire ceart do labairt na bpoical agus an ciatl ceart do cur leo ní baogal ná go mbeid dótam den gú le cloisint.**

Tá rud eile fós gur ceart a luad. Ní cuiream sé le feabas an cóir níos mó na 30 duime do beit san burom, agus má bíonn oileamaint ceart ar na guctannaib is fearr de torad a gheobtar as cór fide duime ná dá mbeadh céad duime ann.

VII.

ceolfoinne céilíde

Is mór an meadú atá tagta ar líon na gceolfoinneann Céilíde le beagan blian anuas, agus tá meadú dá réir tagta ar an líon díob a cloistear ar an Ráidíó, leis. Samluishtar dúmn, áh, nac misde romnt comairle do tabairt do luct stiúrta na bpoireann seo i slíge go mba éifeactaí a gcuro saotáir.

Is beag Ceolfoinneann Céilíde a cloistar, anois, gan pianó do beit ar ceann des na húirlisib aca. Anois, in don foirinn a baineann feidm as **na húirlisí.** bpianó, do riarad na ritime, ba ceart gur téadúirlisí a beadh as an gcuro is mó den foirinn sin .i. beiolíní, bíola, doirobíola, agus doiro ; agus má cuirtear a tuille húirlisí le damna den tsasas so ba ceart gurab iad a cuirfí leo ná plúirt nó clairiméio nó gaoctúirlisí adomaro éigim eile.

Ar an doab eile, ba ceart seacaint a déanam ar dromái agus ar trúmpaí agus ar húirlisib dá sórt gur gá do mór-curo téadúirlisí dá gcomctromú ; **Úirlisí le Seacaint.** ceart a beit spáralao leo—ba ceart a bpáirteanna san den ceol do scríobadh go speisialta ina gcomair, agus an méro sin do déanam le deiscreio.

Isé príom-arom gac Ceolfoinneann Céilíde ná an ceol do beit go ritimead agus go tomaiste ; aet cun san do tabairt cun críde níor ceart **An príom-arom.** leactrom do déanam ar an gceol-nuioct. Ba ceart an ceolnú san do beit com hilgnéitead agus do bfeoir. Mura mbíonn an éagsamlaet san san tseinn éireodaro an luct éistithe tuirsead de. Díod tonaróeact an ceoil com maíe agus com taicneamao agus is feoir é, leis.

Le linn craolta do Ceolfoirinn, ba ceart doib, i gcomnuide, seinnt ó scór scríobta, más feoir in don cor é. Mura ndéantar san, agus má **Le linn Craolta.** ceaduiḡtar do gac doinne den fuirinn beit as ceapad agus as cur órnadóiocta lena curo, ar an dooir, do réir mar is mian leis, ní bpaḡtar as aet meascán gan deallram gan taicneam.

Ceist ieseadh é ná fuiltear ar don aigne ina doab ar ceart go mbeadh an díob uileann mar gléas ceoil i doeannta pianó as Ceolfoirinn **An díob uileann.** Céilíde. Má bíonn an dá húrlis dá seinnt le céile as foirinn, áh, ba ceart a beit cmnte, i gcomnuide, go mbeadh comcheangal doir ceol an dá gléas cun go mba móro coigeadal an ceoil. Is minic nac amlaro san doib.

Anois, mar comairle scuir dos na Ceolfoinneannaib Céilíde do molpamís doib díceall a déanam ar foim neam-coitceanna do seinnt i gcom- **Comairle Scuir.** nuide, agus rud éigim nua do beit le seinnt aca gac uair a cuirfíois cun craolta cun go mba móro eolas an pobail ar an gceol.

agus cun go mba móroí meas fad domne ar ceol na hÉireann. Mura ndéintar san, ní baintar amach an aróm is tuál a beic leis an obair seo.

VIII.

SCORUÍOCT NÓ CÉILÍDE NÓ SIAMSA

Tá sažas eile cláir atá go ní-oireamhac cun craolta ar an Rádío, agus gur cóir go mbeaó sé in acpuinn do fad Craob de Connrad na fAeóilge agus do fad dream o'á sažas a leicéro o'ullmú agus a cur le céile. Isé sažas é ná clár deaḡ-riarcta scoruíocta.

TÁ O'Á SLIGE O'Á CIONNSCHAMH :—

(1) Mar mhioncluicé a ullmópaí go cúramac, agus ma mbeaó aḡallam, amráim, ceol, rinne, scéalta agus neicé eile, agus a o'eanpaí a léiriú san Stáisiún foirleata o'á craolaó. O'á comarcta san, do beaó an sažas céaona an-oireamhac agus an-éipeactac o'á ndéintí ar an árdán é aḡ cuirmeaca ceoil áiteamla.

(2) Nó mar cur de Scoruíoct poiblí ; é do beic deaḡ-cionnschanta roim ré, mar an fceáona, agus ma bpaḡpí amráim agus neicé eile riarcta imeasc na rinncí.

Tá craolaó o'eancta céana féim, ó am go ham, ar an o'á sažas so cláir, agus do fuaaró taitneam agus sástaict ionnta do luict éisticé a bí go tuigsonac agus go féirmeastamail ar a leicéro.

Da ceart, anois, go nglacpaó fad don Craob de Connrad na fAeóilge sum san smaomeam so a bameas leis na Scoruíocta. Ní ruo i atá deacair

Ruo So-o'eancta. a cur paol eadartact, act, ar an o'eaob eile níor ceart san fad o'iceall a o'eanam cun go mbeaó fad cur de ar an ruo

is fearr o'á sažas a bpuil faḡail air. Maidir le Céiliróte poiblí o'e, ba ceart aire ar leic a o'eanam oen ceol a fceobtaí ón fceoilfoirimm, go speisialta ó tárla gur o'eimeaó gearám céana—agus gearám go raib bun leo—mar fceall ar an neam-áil agus an neam-áiro a baim le cur oen ceol a craolaó ó Céiliróctib áirite. Tá taḡairt paol leic o'eancta céana féim aḡaimn oos na Ceoilfoireanna Céiliróe agus oos na neicéib gur ceart o'óib cúram a o'eanam o'óib.

Maidir leis na Scoruíocta ticé o'e, a beaó oireamhac o'á léiriú cun craolta ón Stáisiún foirleata féim, isé cionnschamh ba ceart a beic mar

Scoruíoct Ticé. bun leo ná aicléiriú do o'eanam go náoúrta ar comtalán fAeóealac, ar a sult agus a scléip, agus iao baicé o' o'icé comarsan: aisteoirí do beic ann le haḡairt na bpearsan go léir a beaó san ticé sin ar o'caio o'á leicéro .i. fear an ticé, bean an ticé, amránuité, rinnceoirí agus na o'aoime eile sin go go léir o'á sažas.

fAebann an-tábaact leis an aḡallam. Da ceart é o'fice isteac i slige go mbeaó ceangal agus ciall le fad don cur o'e. Ní foiláir teact na

An t-aḡallam. n-amránuité agus na rinnceoirí agus na scéalaicé agus na o'aoime eile go léir do beic go fíor-náoúrta, agus iao do cur in aicne oon luict éisteacta leis an náoúrtaict céaona—na taḡarta a o'eanpaí o'á o'eaact agus o'á o'ereicé do beic com soiléir sin agus go o'cuicpí oon luict éisticé, san stró, ciaró iao fad domne ar leic aca. Caicpear, san am céaona, éipeact o'rámatac do beic leis an ruo go léir.

Ruo eile go nglabann an-tábaact leis iseao an ceangal ceart do beic roir na coda ar leic oen scoruíoct, agus

iao do beic riarcta innce in óro a **Óro agus Ceangal.** bearpairt taitneam—abair, rinne gearraio do beic ar tosaic innce, aḡallam annsan agus amrán 'a leanamaimt, roinnt scéalta beaḡa fimm nó bauctaí maḡairt agus scéal 'a leanamaimt

san, amhrán eile, rinne donair (cornpiopa, srl.), agus fuighead seadlabarta oireamhna ca briogmara meascaite eatorra agus triota.

Is iomda a'carrú is féidir a dhéanamh ar an dtéama má tá an toul cun cinn agus an tsamhúiocht cuise i luét a tionnschamh. Mar shampla, o'féad-
Malairc Téama. fao surdeam an éilár amhrán sin agus uile a beir ar báo a beaó ar a turas go dtí Oileán Áramh nó go dtí an Blossaod Mór nó go dtí Sceilg Mícil, agus o'féadfaí peróm a baint as seadglórta, do eadairc mar tuairim go rabhtas ar an bfairrge dáiririb, agus o'féadfaí tashairc de rudaib áiteamla leis an linn céatona. Is iongantac a éipeactai a féadfaí scéalta áiteamla, cainnteanna áiteamla, scéalta agus míniúe a bampéad le hamhrán agus le píosaí ceoil do shíom istead i sclár den tsagas san.

Ins na cláraib scoruiócta so, leis, o'féadfaí an stair agus an brisg a shabann le hamhrán agus le ceolta do léiriú ar sílge a beaó ana-sumeamail murab ionann a's an nío céatona o'fasháil i bfuirm léigeadta go 'n-a saoitinteact.

Cia nac fadó go mbeaó caigveán na hamhránuiócta imeasc comtallán den tsagas so com hárd agus ba riactanac é beir o'amhránuicé donair, meabruigtar gur ceart gac oiceall a dhéanamh leis an adbar is fearr is féidir a fasháil do solácar i scoimnuide.

IX.

na feiseanna agus an rádió

Tá léiriú déanta, anois, agaim ar roinnt des na neitib ab féidir do shaebealaib a dhéanamh ar an rádió, agus ar cúro des na rudaib nac
Comórtaisí. poláir féacaint eúca cun go mbeaó éipeact leis na cláraib a beaó o'a éraolaó. Tá síil agaim go músclópar, de barr ar saocair, an tsuim is dual do shaebealaib i scéal so an rádió. Is mór is féidir le luét stiúrta na bfeiseanna

a dhéanamh do muscaite na sumé sin. Cuise sin, o'féad-
faois comórtaisí orámuiocta, agus aighnis beirce, agus scoruiócta agus eile, a beaó oireamhna doon rádió, do cur ar éilár na bfeiseanna. Ní poláir a cuigsint nac féidir le luét stiúrta an rádió glacaó le gac tairscint a sheubtai do éraolaó orámai ná aighnis ná scoruiócta— is iomda ruo a beaó le fasháil ná beaó oireamhna cun a éraolta agus náró ionmolta é éraolaó, o'a brisg sin. Aét má cuirtear na comórtaisí seo ar siubal ag na feiseannaib, dhéanfaó san áis cun an cúro is fearr agus is oireamhnaí den adbar atá agus a beir le fasháil do scafadó ón scuro eile.

Maíoir leis an moltóireact ar na comórtaisib seo, isé ba ceart a dhéanamh ná gac foireann iomuiócta do cur faoi na triala ca san go léir a luadaó
An moltóireact. éana mar comgheala ca gur fadó iao do comhlionaó cun go mbeaó éipeact leis an ruo a beaó o'a éraolaó. Don áit ab féidir é doob fiú miocropón a beir ann agus é ar 'n-a éangal le gléas eadaruasacata a beaó i seomra eile, pé mar a molaó éana le hasaíó na norámai do éleactaó. In ionad na moltóirí do beir ag féacaint ar na haisteoirib do cloispióis an léiriú san tsilge céatona agus a cloispi o'a éraolaó ón rádió é. Nil dact ann ná gurab é sin an tsilge is fearr do dhéanamh moltóireact ar na comórtaisib seo ; aét mura mbionn fasháil ar an áis atá molta agaim, níl le dhéanamh aét an moltóireact do dhéanamh com maic agus is féidir o'a éagmais.

Do molpaimis go láirir go ndéanfaí cúram des na comórtaisib seo, mar ní feictar dúinn don sílge is fearr ná is oireamhnaí cun barr

An tábact. feabais do baint amaé in ealaóaim seo an rádió. Ní hamám go ndéanfaí eópaí cá mbeaó fasháil ar an mianac agus ar an adbar is fearr, aét do dhéanfaí muscaite tris na comórtaisí agus trió an iomuióct ar suim an pobail ins an tsagas do gnocta ; agus do béarfaó sé méar ar eolas, leis, dúinn ar cá méro adbar a beaó faoi riaradó ár lám agaim.

COISDÍ CONNDĀE

‘Dob ionmolta an nÍó é, ‘dar linn, Coisde Conndae ‘do stiúrad agus ‘do riarad cúrsaí a ‘baineas leis an Ráidíó ‘do ‘bunú i nGac Conndae. Isé **Cúram na gCoisdí.** cúram a ‘bead ar na Coisdí sin ná griosad ‘do ‘déanam ar ‘cumannaib gae‘deala‘ca san Conndae agus ar na gae‘dealaib i scoit‘cinne ‘o’fonn go gcuirp‘ois suim san g‘luaisead‘t so, agus go ndéanp‘ar‘ois, ‘de ‘barr na suime sin, a‘d‘bar ‘do ‘cúir ar p‘agáil a ‘bead oiream‘nac ‘o’á craolta. Níor mór ‘don Coisde Conndae péadaint ‘cuige go mbead coisde áiteam‘ail i nGac baile agus i nGac ceanntar san Conndae agus ruo éig‘in ar leit ‘á ullmú p‘ar‘oi stiúrad na gCoisdí áiteam‘la san.

Isé ruo ba ‘ceart a ‘déanam ná a ‘socrú go nglacp‘ad gac coisde áiteam‘ail mar cúram or‘ca clár éig‘in ‘des na sa‘gasannaib atá molta agaimn ‘o’ullmú

Craola‘d ós i nGac i slig‘e go b‘féarp‘aí clár ‘do ‘cúir ‘o’á na Conndae‘te. craola‘d ón gConndae agus cuio éig‘in p‘ar‘oi leit ‘de ‘do ‘beit ullam ag gac ceanntar ‘des na ceanntara‘caib a ‘bead páirteac ann : or‘ama beag ‘do ‘beit ag ceanntar am‘am, clár scorui‘o‘cta ag ceanntar eile, claisceol ag ceanntar eile, agus mar sin ‘de. ‘Dá ndeintí san, níor g‘ad teact go ‘o’í an Stáisiún Foirtleata ‘o’á craola‘d—‘o’féarp‘aí a ‘socrú go ndéanp‘aí an craola‘d ó halla i mbaile mór éig‘in san Conndae.

Tá conndae‘te áirite ann, ‘dar n‘o‘d‘ig, atá ró-mór agus ró-scaipite le riarad ag don Coisde Conndae am‘am.

Isé ba ‘ceart a ‘déanam ina gCás **Conndae‘te Móra.** s‘u‘o ná iad ‘do roinnt i gceanntaraib agus Coisde Ceanntair ‘do ‘cúir i b‘feig‘il gac ceanntair ‘o‘ib, agus gac ceanntar ‘do ‘déanam a ‘craola‘d péin san tsilig‘e atá molta agaimn le ha‘gair‘o na gConndae.

Má cuirtear riarad ‘ceart ar an obair seo, agus an t-a‘d‘bar ‘do ‘beit le p‘agáil, ba ‘cóir ná bead don tseact‘m‘ain ná p‘ag‘p‘i craola‘d ‘den tsa‘gas so ó Conndae éig‘in. ‘Do

‘deimead beag‘án ‘den tsa‘gas so oibre ‘céana i gConndae‘tib áirite, act tá braic agaimn go ndéanp‘ar g‘luaisead‘t mór ‘de le ha‘gair‘o na gConndae‘te go leit, agus go b‘p‘ag‘p‘ar gac conndae ag craola‘d clár ma ‘turas.

buitte scuir

Don ‘d‘ream a m‘easaim a‘d‘bar oiream‘nac ‘den tsa‘gas atá molta agaimn ‘do ‘beit aca ‘cúir craolta ba ‘ceart ‘o‘ib san ‘do ‘cúir in iúil ‘do lu‘ct stiúrca an Ráidíó nó ‘do lu‘ct foitl‘site an leabráin seo. Ní péir‘oir a iarrad ar ‘d‘aoimib craola‘d ‘do ‘déanam san p‘ios ‘do ‘beit ag lu‘ct an Ráidíó an t-a‘d‘bar ‘cuige ‘do ‘beit aca, agus p‘ios ‘do ‘beit aca, mar an g‘céadna, an t-a‘d‘bar ‘do ‘beit oiream‘nac. Tá a p‘ios agaimn ‘deacraí ‘do ‘beit roim ‘d‘aoime a ‘bead ag tosnú ar an ngnó so—eala‘da nua ‘o’á lán aca i ; act ‘déanp‘ar‘o an fo-coisde seo gac ‘o‘iceall na ‘deacraí san ‘do réit‘teac, act a g‘caba‘ir ‘o’iarrad.

Ἐράματα ἁ Κραολὰ

Seo curó des na Ἐράματα ἁ Κραολὰ le bliam anuas :—

Ἀν Ρασαετ Λιγέ Λιγάρὸ Ὁρεατνάε.
Ὁριζοίν Ρεαοαρ Ὁ Ὁυβὸα.
Να Κρυζαί Νυαῶα Ρ. Mac Congnana.
Δισέιργε Ὁομναλλ Ὁ Κορκορα.
Ἀν Ὁυνάν Ὁυρὸε ὄο.
Κύρσαι Cleamnais Τεηεκοῦν.
Ὁυδαιρε sé, Ὁάδαιρε sé Λαογ Γρεγορυ : Διστριτε ἄς "Ἀν Σεαῶαε"
Ἀν Ρόσαῶ Ἀν Κραοιβίν.
Ὁρόε Μαίρε Ἀγατ, ἁ μίε Ὑί Ὁομναίλλ Ροιβεάρὸ Ὁ Ὁρέαῶαμ.
Κύργεαῶα Ριαρας Βεασλαοί.
Ἀν Ρεαρ ἄς Ὁuenos Aires ὄο.
Ἀν Ὁαα ηἁοορὸε Βερεσπορὸ.
Ἀν Ρεαρ Ἀρ Ἀν ΓΚασάν Συτρο : Διστριτε ἄς Leon Ὁ Ὁροιν.
Ἠεircileas Γεαρόπο Ὁ Λοκλαμν.
Να Κρυτεαῶαίν Liam Ὁ Ὁριαμ.
Μίεαίλ Miles Mallison : Δισ- τριτε ἄς Μαίργεαῶ Νί Γράαα.
Ἀν Ὁειρε Ὁρúμκέιρ Ὁιαρμυρὸ Ὁ Ὁριαμ.
Κλιαμáμ Ιστεαῶ Ὁιαρμυρὸ Ὁ Ὁυίθνε.
Κάε —————
Ἀν Ρεαίλλ Γιolla Κρίοστ Ὁ Ὁροιν.
Αίρις Sheon : Διστριτε ἄς Liam Ὁ Ὁριαμ.
Μισνεαῶ Ἀηηραοί Σατολέαρ.
Γεαμáιρεαῶτ Ὁροίετο Ἀν Ὁίαβαίλ. Sheon : Διστριτε ἄς Liam Ὁ Ὁριαμ.

Σεαῶγλόρητα

Curó mór des na Fuameannaib is γὰρ ἁ ἔαβαίρε
Isteaῶ, μαρ Σεαῶγλόρητα, ms na Ἐράματα Ἀρ Ἀη Ράοιό is
πέροιρ ιαῶ Ὁ'Ραζάιλ ἁ Ὁφuirr céirniini Γραμαρόν. Is
πέροιρ λιοστα des na céirniuib sin Ὁ'Ραζάιλ ὄνα σιοπάι
ceoil, ἄετ seo curó Ἀεα ἁ Ὁφuirr Ραζάιλ ὄρεα ms Ἀη
Στάισιún Ποιηεαῶα :

Γλυαιστεάν (σεαῶτ sórt fuameanna).
Κοζαῶ Ἀρ Σιυβαλ (Κύιγ sórt fuameanna).
Γεομ Ἀγυς Σλυαιγτε Ὁαοιε (Σε sórt fuameanna).
Τραεναῶα (Κείρε sórt fuameanna).
Τόζαῶάν (Λιρε) (Ὁά sórt fuama).
Είτεαίλλáμ (Κύιγ sórt fuameanna).
Ἀμσιρ (Τρί sórt fuameanna).
Ρίρ Ἀς Μάιρσεαίλ.
Σελέιρ Ἀρ Δοηαῶ.
Ἀεραμ Κλαίρεαμ.
Σλυαιγτε ἁ Ὁφειρς Ἀγυς ἄς Γλαοῶαῶ.
Τοίρηεαῶ.
Σροῶάμ.
Ὁυαβαίλλ Ἀγυς Ἀῶαρε Ὁ'ἄ Σέιρεαῶ.
Μαῶραί Βεαζα Ἀγυς Μόρα.
ὄο. ἄς Τροίτ.

Κλυιγ Ἀς Ὁαμπεις.
Κλυιγ Τεαμπαίλλ.
Ἀη τ-Ἀγγελυς.
Ἐμ Ἀς Κανταμ.
Λάεαμ.
Κεαρκα Ἀγυς Κοίηεαῶ.
Κατ.
Κεοίλ-Ποιηεαμ ρομῆ τοςνυίτε Ἀρ Σειητ.
Ὁυαλαῶ Βαυ.
Ἀη Μυιρ : τσηητραῶα μόρα.
Στοίρμ Ἀρ Ἀη Μυιρ.
Κιρκίη.
Ὁα Ἀγυς Σάμνα.
Ελεφαντ.
Ἀμμιρότε Ριαῶαηε.
Καπαίλλ.

Ceannuis agus léis
An **ḡaeðeal**

Teachtair na hḡaeðeal agus na
hḡaisciðeal.

ráiréar dá-ḡeangac

ḡac mí 2p.
Síniciús bliana 3/-
(trío an bpost)

ḡeodtar ḡac eolas ma ḡaoid ó :

An t-ḡasartóir,

5/7, Sráid Uí Chonaill, Uacht.,

Daire Áta Cliaí.